

Mottagare

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gotland

Förlag till beslut

Nämnden föreslår regionfullmäktige att motionen anses besvarad.

Sammanfattning

Regionstyrelsen har remitterat en motion från Vänsterpartiet där de lyfter möjligheten för Gotland folkhögskolan att i samarbete med vuxenutbildningen bedriva lämpliga yrkesvuxutbildningar.

Utifrån lagstiftningen bedömer förvaltningen att det i dagsläget inte är möjligt för Gotlands folkhögskola att i samarbete med vuxenutbildningen bedriva yrkesvuxutbildningar. Enligt förordningen om statsbidrag för regionalt yrkesvux är medlen avsatta för att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning.

Gotlands folkhögskola och vuxenutbildningen har flera ytor för samverkan för att kunna se över det regionala utbudet av yrkesutbildningar. Båda utbildningsformerna har verksamheter som är anpassade efter att tillgodose elever och deltagare som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Gotlands folkhögskola kan i likhet med andra utbildningsaktörer svara på upphandlingar som vuxenutbildningen kan komma att göra gällande yrkesvuxutbildningar förutsatt att organisationen uppfyller grundläggande krav för att bedriva yrkesutbildningar på gymnasial nivå.

Förslaget är att motionen anses besvarad.

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har remitterat en motion från Saga Carlgren m.fl. (V) till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för yttrande.

Motionärerna yrkar på att "Region Gotland utreder möjligheten för Gotlands folkhögskola att i samarbete med vuxenutbildningen bedriva lämpliga yrkesvuxutbildningar".

Gotlands folkhögskola och vuxenutbildningen har flera ytor för samverkan för att kunna se över det regionala utbudet av yrkesutbildningar.

Avdelningscheferna är en del av förvaltningsledningen på Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen och arbetar mot samma nämndmål. En annan viktig

samarbetsyta är kompetensplattformen som leds av Region Gotlands kompetensförsörjningsstrateg. Samarbetet kan dock utvecklas på såväl de strategiska som det operativa planet. Båda utbildningsformerna har verksamheter som är anpassade efter att tillgodose elever och deltagare som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Folkhögskola och yrkesutbildningar

Folkhögskolans form

Folkhögskolan är en frivillig form av vuxenutbildning för personer över 18 år. Den står fri från centrala läroplaner och kommunal vuxenutbildning. Istället för betyg ges ett studieomdöme baserat på kunskaper, analysförmåga, studiemotivation och social kompetens, enligt en sjugradig skala. Grundläggande behörighet via folkhögskola ger möjlighet att söka högskola genom urvalsgruppen BF. Folkhögskolor kan ansöka om betygsrätt hos Skolverket.

Utbildningen bygger på samtal, grupparbete och projekt, både praktiska och teoretiska. Deltagarna påverkar innehållet och lär av varandras olika bakgrunder, vilket är en viktig del av folkhögskolepedagogiken.

Gotlands folkhögskola kurser

Allmän kurs finns på alla folkhögskolor och kan ge behörighet till högskolestudier. Allmän kurs vänder sig främst till personer som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Kurserna har varierande längd, beroende på deltagarnas förkunskaper. Under de senaste tre åren har Gotlands folkhögskola ökat antalet deltagare på Allmän linje och allmän linje- Enter (för personer inom autismspektrat). Gymnasie- och vuxennämnden har beviljat en utökning i budgetramen för två Enterklasser från 2026 och Gotlands Folkhögskola har redan hösten 2025 utökat till en och en halv klass. De kurserna är förlagda till skolan på Hemse. Deltagare på dessa linjer är också i den målgruppen som motionen föreslår.

Särskild kurs på folkhögskola är en kurs där större delen av studietiden ägnas åt det speciella ämnesområde deltagaren har valt. Här finns flera yrkesutbildningar. Yrkesutbildning på folkhögskola leder ofta till jobb. Folkbildningsrådet har låtit SCB ta fram ny statistik om hur det går för deltagare efter att de avslutat studier på folkhögskola.

Tre år efter avslutad utbildning är 58 procent av deltagarna på yrkesinriktade kurser etablerade på arbetsmarknaden. Medräknat dem som fortsatt i studier är andelen 75 procent. Avhoppet är få – endast 12 procent avbryter utbildningen – vilket pekar på att folkhögskolans pedagogik och lärmiljö ger goda förutsättningar för deltagarna att slutföra sina studier.

Gotlands folkhögskola har ett team med olika kompetenser för att kunna matcha den stora variationen av behov och kompetens som utbudet kräver. Teamet består av folkhögskolelärare, gymnasielärare, spetskompetens inom

nischade utbildningar, socialpedagoger, speciallärare, kurator och studie och yrkesvägledare.

Så planeras och beslutas kurserna för Gotlands folkhögskola

Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen styr en del av kursutbudet då det i §11 står att minst 15% av folkhögskolornas verksamhet ska vara Allmän kurs.

Kursutbudet beslutas av gymnasie och vuxenutbildningsnämnden. Avdelningschef tar fram ett förslag på kursutbud tillsammans med skolledningsgruppen. Förslaget grundar sig bland annat på rådande verksamhet, dialog i kompetensplattformen, samverkan inom UAF där vuxenutbildningen och avdelningen arbetsliv och etablering representerar UAF i överenskommelsen med Arbetsförmedlingen och dimensioneringssamarbete.

Statsbidrag för folkhögskolor

Statsbidraget till folkhögskolor regleras i Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen och av Folkbildningsrådets anvisade deltagarveckor. I dagsläget har Gotlands folkhögskola anvisats 7531 deltagarveckor. Det är enbart de veckorna Gotlands folkhögskola får statsbidrag för. 2024 genomfördes 7935 deltagarveckor, dvs en överproduktion. Det innebär att Gotlands folkhögskola inte kan växa i dagsläget utifrån sina statsbidrag.

Den 16 juni fattade SKR:s styrelsebeslut om ett nytt ställningstagande för folkbildning. SKR skriver i detta ställningstagande att folkbildningen är en viktig resurs för välfärdens utveckling. Samverkan mellan kommuner, regioner och folkbildningens aktörer kan bland annat bidra till kommunal och regional kompetensförsörjning. I den senaste regeringsbudgeten var det endast Komvux som tilldelades statsbidrag för att bedriva yrkesvux.

Yrkesutbildning på komvux (yrkesvux)

Vuxenutbildningen har en heterogen elevgrupp med olika utbildningsbakgrunder och avdelningen har en väl utbyggd stödorganisation som består av speciallärare, studie- och yrkesvägledare, studiehandledare, socialpedagog, kurator och studiecoach. Allt med syftet att så många som möjligt ska klara sina studier och förberedas för yrkesliv alternativt vidare studier. Lärarna är utbildade gymnasielärare och har en gedigen yrkeserfarenhet.

Undervisning anpassas efter elevernas olika förutsättningar vilket inkluderar individer som står långt ifrån arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen samverkar på olika nivåer med såväl Arbetsförmedling, avdelningen arbetsliv och etablering, socialtjänst och Försäkringskassan. Vuxenutbildningen har just nu

en Finsam-finansierad insats för målgruppen 16–29 år med behov av extra stöd för att klara av sina studier.¹

Så planeras och beslutas utbildningsutbudet av regionalt yrkesvux

Skolverket tar fram regionala planeringsunderlag. Syftet med de regionala planeringsunderlagen är att ge stöd åt huvudmän när de planerar, dimensionerar och erbjuder gymnasial utbildning.²

Utbudet på Gotland beslutas av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Skolchef/avdelningschef tar med hjälp av en arbetsgrupp fram förslag till utbud årligen som grundar sig på dialog med arbetsgivare, Arbetsförmedlingen, branschföreträdare, bransch- och programråd samt Wisbygymnasiet och Gotlands folkhögskola. Då utbudet ska vara relevant för arbetsgivarna och medborgarna på Gotland kan utbudet förändras under innevarande verksamhetsår och detta kommuniceras i förekommande fall med gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Kommunen är alltid huvudman för yrkesvuxutbildningar men det är möjligt att upphandla från andra utbildningsaktörer. Idag upphandlas yrkesvux från Hermods AB, Trainor AB och Gotland grönt centrum AB.

Gotlands folkhögskola kan i likhet med andra utbildningsaktörer svara på upphandlingar som vuxenutbildningen kan komma att göra gällande yrkesvuxutbildningar förutsatt att organisationen uppfyller grundläggande krav för att bedriva yrkesutbildningar på gymnasial nivå.

Statsbidraget regionalt yrkesvux

Statsbidraget för Regionalt yrkesvux utformning har ändrats över tid och en av anledningarna till att Gotland i likhet med andra kommuner lämnat tillbaka statsbidrag för regionalt yrkesvux är att det inte varit möjligt att flytta statsbidrag mellan de olika delarna inom statsbidraget (yrkesvux, lärlingsutbildning, kombinationsutbildning, lärling kombinationsutbildning och yrkesföreare) samt att man tidigare endast fattat beslut för ett år framåt. Under pandemin och efterföljande år tilldelades kommunerna mer än de hade kapacitet. Det är och har varit olika villkor gällande medfinansiering av

---

¹ Information om Ungvux <https://gotland.se/forskola-skola-och-utbildning/vuxenutbildning/for-dig-som-studerar-pa-vuxenutbildningen/ungvux>)

² Information om de regionala planeringsunderlagen <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/anordna-utbildning/regional-planering-och-dimensionering-av-gymnasial-utbildning>)

bidraget.³ Vuxenutbildningen har under flera år äskat för ökad kommunal budget för att kunna tillgodose behovet av utbildningar än mer.

Staten har under de senaste åren skjutit till medel för yrkesutbildning. Dessa satsningar har varit nära förknippad med arbetsmarknadspolitiken. Regeringen har under hösten 2025 aviserat en rad förändringar som bland annat syftar till att öka antalet faktiskt genomförda utbildningar, få till stånd fler utbildningar inom de områden där utbildningarna kostar mer att arrangera och att utbildningar ska kunna genomföras med bibehållen kvalitet. Förändringarna innebär bland annat höjda ersättningsnivåer, justerade ersättningsnivåer så att de bättre speglar kostnaderna för särskilt dyra utbildningar och bättre planeringsförutsättningar för kommunerna genom att beslut om statsbidrag kan fattas för tre år framåt i tiden i stället för två.

En kommun kan inte föra över medel för regionalt yrkesvux till folkhögskolor, eftersom dessa medel är öronmärkta enligt förordningen om statsbidrag för regionalt yrkesvux och avsatta för att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning. Folkhögskolor är en annan typ av utbildningsanordnare och omfattas inte av samma statsbidrag. FHS har egna finansieringsformer, ofta via Folkbildningsrådet.

Bedömning

Utifrån lagstiftningen bedömer förvaltningen att det i dagsläget inte är möjligt för Gotlands folkhögskola att i samarbete med vuxenutbildningen bedriva yrkesvuxutbildningar. Enligt förordningen om statsbidrag för regionalt yrkesvux är medlen avsatta för att finansiera yrkesinriktad vuxenutbildning på gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning.

Gotlands folkhögskola och vuxenutbildningen har flera ytor för samverkan för att kunna se över det regionala utbudet av yrkesutbildningar. Avdelningscheferna är en del av förvaltningsledningen på utbildnings- och arbetslivsförvaltningen och arbetar mot samma nämndmål. En annan viktig samarbetsyta är kompetensplattformen som leds av Region Gotlands kompetensförsörjningsstrateg. Samarbetet kan dock utvecklas på såväl de strategiska som det operativa planet. Båda utbildningsformerna har verksamheter som är anpassade efter att tillgodose elever och deltagare som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Gotlands folkhögskola kan i likhet med andra utbildningsaktörer svara på upphandlingar som vuxenutbildningen kan komma att göra gällande yrkesvuxutbildningar förutsatt att organisationen uppfyller grundläggande krav

---

³ Information om vilka villkor som gäller för statsbidraget regionalt yrkesvux <https://www.skolverket.se/styrning-och-ansvar/statsbidrag/hitta-statsbidrag/statsbidrag-for-regionalt-yrkesvux-2025#h-Vilkavillkorgallerforstatsbidraget>

för att bedriva yrkesutbildningar på gymnasial nivå. Gotlands folkhögskola och vuxenutbildningen är öppna för att se på ytterligare samarbeten framöver inom yrkesområden som Gotland är i behov av att stärka.

De olika perspektiven:

Rättsliga konsekvenser

Det är inte möjligt att samarbeta eller föra över medel för regionalt yrkesvux till Gotlands folkhögskola.

Ekonomiska konsekvenser

Det får inga ekonomiska konsekvenser. Vuxenutbildningen kan öka kapaciteten av utbildningar i egen regi.

Barn och elevperspektiv

Inga negativa konsekvenser har identifierats.

Jämställdhetsperspektiv

Inga negativa konsekvenser har identifierats

Landsbygdsperspektiv

Ur ett regionalt perspektiv är det en fördel att stärka utbildningsplatser på fler orter på ön och folkhögskolan bedrev yrkesvuxutbildning skulle denna möjlighet öka. Idag genomförs utbildningar inom ramen för regionalt yrkesvux till exempel byggnadsvårdsutbildning på Roma kungsgård (egen regi), naturbruksutbildningar i Roma (entreprenad, Gotland grönt centrum) samt lärlingsutbildningar på flera platser på ön.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse, 2025-09-22
Motion. Stärk folkhögskolan på Gotland

Utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Torsten Flemming
Utbildningsdirektör

Hanna Sällström Jonasson
Avdelningschef vuxenutbildningen

Petra Rönnevig
Rektor/avdelningschef Gotlands folkhögskola

Skickas till

Regionstyrelsen.